

ваються для підвищення виразності оповіді й акцентування особливо важливих смислових елементів. Чітко виділяється особливо висока вживаність епітетів і стилістичних конвергенцій, що мають найвищий ступінь експресивності. Серед інших стилістично маркованих мовленнєвих засобів відзначено метафори, порівняння, алюзії, повтори й гіперболи: ці засоби можна назвати високо або достатньо часто вживаними. Невелику групу складають стилістичні засоби невисокої частотності, серед яких є оксюморон, літота, гра слів, інверсія й засоби графічної виразності.

Прямої залежності між використанням окремих стилістичних засобів і реалізацією конкретних мовленнєвих тактик установити не вдалося:

проаналізовані стилістично марковані мовленнєві одиниці можуть слугувати інструментами виконання різних мовленнєвих тактик.

Висновки. Лінгвістичну жанрову рису АДНЛ становить численне використання різних засобів стилістичної виразності. Особливо високою виявилася частотність епітетів і багатокомпонентних стилістичних конвергенцій, що забезпечує значну виразність аналізованого дискурсу в цілому. Установлені лінгвістичні жанрові риси АДНЛ свідчать про його своєрідність і самобутність. Отримані результати дослідження й використана комплексна методика аналізу може бути застосована для вивчення особливостей інших дискурсивних видів і підвидів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алефиренко Н. Современные проблемы науки о языке /Ин-т языкозн. РАН. Москва: Флинта: Наука, 2005. 416 с.
2. Иссерс О. Речевое воздействие. Москва: Флинта: Наука, 2011. 224 с.
3. Мореховский А., Воробьева О., Лихошерст Н., Тимошенко З. Стилистика английского языка. Киев: Вища школа, 1984. 248 с.
4. Почепцов Г. Коммуникативно-прагматические аспекты семантики. Филол. науки. № 4. Москва, 1984. С. 30–37.
5. Риффатер М. Критерии стилистического анализа. Новое в зарубежной лингвистике. Москва: Прогресс, 1980. Вып. IX. Лингвостилистика. С. 69–97.
6. Словник тропів і стилістичних фігур / автор-укладач В. Святовец. Київ: Академія, 2011. 176 с.
7. Stern G. Meaning and Change of Meaning: With Special Reference to the English Language. Bloomington & L.: Indiana University Press, 1998. 434 p.
8. Turner G.W. Stylistics. Harmondworth: Perguin Press, 1975. 256 p.

УДК 811.112.2:005.591.6

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

APPLICATION OF THE INFORMATION TECHNOLOGIES AS AN INNOVATIVE APPROACH TO THE STUDY OF THE GERMAN LANGUAGE

Середюк Л.А.,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри практики німецької та французької мов
Рівненського державного гуманітарного університету*

Статтю присвячено дослідженню інформаційно-комунікаційних технологій на предмет використання на заняттях з іноземної мови. У статті проаналізовано важливість та актуальність застосування комп'ютерних інноваційних технологій у процесі вивчення німецької мови. Використання інформаційних технологій дозволяє стимулювати процес навчання, покращити сприйняття матеріалу, систематизувати набуті знання та мотивувати до подальшої роботи. Комп'ютер є помічником у розробленні уроку німецької мови, за допомогою якого вчитель може створювати оригінальні навчальні матеріали, які мотивують і націлюють учнів на успішний результат. Також застосування технічних засобів дає змогу створити атмосферу «автентичного» мовного середовища і розвинути «сприйняття» іноземної мови з її інтонацією, мовними структурами, кліше та ін.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, інтернет-технології, комунікативна компетенція, інформаційна компетенція, мультимедійність.

Статья посвящена исследованию информационно-коммуникационных технологий на предмет использования на занятиях по иностранному языку. В статье проанализировано важность и актуальность применения компьютерных инновационных технологий в процессе изучения немецкого языка.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, интернет-технологии, коммуникативная компетенция, информационная компетенция, мультимедийность.

The article is devoted to the research of use of the information and communication technologies on lessons in a foreign language. The author analyzes the importance and relevance of applications of the computer innovative technologies in the process of studying the German language.

For the last ten years using a *computer for study* became a vital part of educational curriculum in the secondary schools and higher educational establishments in the whole world.

The use of multimedia in language teaching is also relevant as the policy of educational systems in the field of language learning is directed not only on the learning of as many languages as possible but also on the development of skills that enable the young people to be mobile and informed. One of the means that transforms the study of the German language into a living and creative process is the use of computer technology in teacher's teaching activities.

Computer is a teacher's assistant by the planning of a lesson. With the help of the computer the teacher can create original teaching materials that will motivate and target the students to the successful outcome.

Computer innovative technologies in the process of studying the German language.

Key words: information and communication technologies, Internet technologies, communicative competence, information competence, multimedia.

Постановка проблеми. У сучасному світі питання використання інформаційно-комунікативних інтернет-технологій у навчанні стає все більш актуальним, оскільки економічний та соціальний розвиток країни поступово робить Інтернет повсякденною реальністю для школярів, студентів та викладачів, а інформаційно-комунікаційні технології створюють нове глобальне середовище, в якому майбутньому поколінню належить не лише спілкуватись, а й будувати професійні й особистісні відносини, позиціонувати свої інтереси та презентувати себе. І від того, наскільки ефективно їм це вдасться, буде залежати особисте благополуччя й професійний успіх. Саме тому останнім часом велике значення надається інформатизації системи освіти.

Тому під час вивчення іноземної мови метою середньої освіти (поряд із розвитком іншомовної комунікативної компетенції) є розвиток інформаційної компетенції, що дозволяє учням не лише знаходити необхідний матеріал у мережі Інтернет, а й створювати інформаційні ресурси та обмінюватись ними. Якщо розглядати урок соціальним замовленням суспільства, системи освіти, то сьогодні ми наблизились до рівня, коли комп'ютерна грамотність випускника школи мусить бути достатньою у тому, щоб вільно працювати на персональному комп'ютері. Це потреба, продиктована часом, рівнем розвитку і моральними цінностями суспільства. Минув час, коли можна було повідомляти знання. У навчанні особливий акцент ставиться на власну діяльність дітей із пошуку, усвідомлення і перероблення нових знань. Учителю є організатором процесу навчання, керівником самодіяльності учнів, який надає їм потрібну допомогу й підтримку. Необхідно переосмислити місце й роль інформації, що веде до

переосмислення змісту освіти. Кожна дитина має власний улюблений предмет, який має допомогти у відкритті можливостей використання сучасних комп'ютерних технологій, зокрема комп'ютерних програм. Або ж комп'ютерні програми можуть стати ще одним інструментом для пізнання улюбленого предмета. Мабуть, сьогодні потрібно говорити про те, що комп'ютерні програми є частиною загальної інформаційної культури вчителя й учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед українських та зарубіжних дослідників, які вивчали питання застосування мультимедійних технологій у навчанні, слід виокремити М. Ляховицького, В. Глускіна, А. Конишеву, Ф. Рожкову, Ж. Денисова, Л. Цветкова, Л. Беляєву, Т. Кузьмичову, Л. Куштенко, І. Кошман, М. Дубровіна, М. Грюнера, Т. Хассерта та багатьох інших.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити важливість та актуальність застосування комп'ютерних інноваційних технологій у процесі вивчення іноземної мови

Виклад основного матеріалу. За останні десять років навчання із застосуванням інформаційних технологій стало звичними для більшості загальноосвітніх та вищих навчальних закладів усього світу. Актуальним також є використання мультимедійних засобів під час викладання мов, оскільки політика освітніх систем у галузі вивчення мов спрямовується не тільки на те, щоб молодь вивчала якомога більше мов, а й на розвиток тих умінь, що дозволяють бути мобільними та поінформованими. Сьогодні важко визначити питому вагу інформації, яку школярі отримують безпосередньо від учителя, з різноманітних засобів масової інформації, через мережу Інтернет та мультимедіа.

Одним із засобів, який перетворює вивчення німецької мови на живий та творчий процес, є використання комп'ютерних технологій у педагогічній діяльності вчителя [3, с.16]. Комп'ютер є безперечним помічником для вчителя в розробленні уроку німецької мови. За його допомогою вчитель може створювати оригінальні навчальні матеріали, які мотивують і націлюють учнів на успішний результат. Наприклад, комп'ютерна програма PowerPoint уже зарекомендувала себе ефективним засобом підготовки та демонстрації презентацій у сфері навчання. Мультимедійна презентація – це набір сторінок, які послідовно змінюють одна одну, на кожній із яких можна розмістити будь-який текст, малюнки, схеми, відео- та аудіофрагменти, анімацію, 3D-графіку, використовуючи при цьому різні елементи оформлення [2, с. 20]. Вони не вимагають особливої підготовки вчителів й учнів та активно залучають останніх до співпраці. За наявності відповідного обладнання мультимедійні програми мають необмежені графічні можливості, що дозволяє представити будь-який вид діяльності у формі картинок і анімацій. Це особливо важливо а) під час ознайомлення з новою лексикою, тому що зображення на моніторі/екрані дають можливість асоціювати фразу німецькою мовою безпосередньо з предметом чи дією; б) під час вивчення граматичного матеріалу, коли в дітей 9–12 років ще не достатньо розвинуте абстрактне мислення, а якщо вони бачать на екрані комп'ютера барвисті картинки, схеми, анімовані образи, то краще сприймають і засвоюють новий матеріал [2, с. 20].

Комп'ютер забезпечує більший ступінь інтерактивності навчання, ніж робота в класі або в лінгафонному кабінеті. Це забезпечується постійною і прямою реакцією машини на відповіді учня під час виконання вправи. Що стосується навчання усного мовлення, то в такому разі вчитель може скористатися мультимедіа [7, с. 36].

Останніми роками одне з провідних місць у педагогічній практиці починають займати електронні підручники. Увага до них небезпідставна, оскільки в них комплексно акумульовані різноманітні функції, окремо притаманні іншим засобам навчання. У роботі з друкованим підручником пріоритетним виступає зоровий аналізатор, за допомогою якого учень сприймає інформацію: вправи, тексти, діалоги тощо. У електронному підручнику акумульовано можливості забезпечити учня саме тими видами навчальної діяльності, які сприяють залученню і використанню різних аналізаторів для ефективного засвоєння навчального матеріалу (слухового, зорового, мов-

леннево-моторного і рухового). Тому, як відомо з психології, чим більше аналізаторів беруть участь у вивченні навчального матеріалу, тим він ефективніше і краще засвоюється [5, с. 199].

Створення штучного іншомовного середовища в процесі вивчення німецької мови – одне із важливих проблемних питань сучасної методики. Із ним пов'язана реалізація масового навчання (тобто одночасної активністю великої кількості учнів) двом із чотирьох основних видів мовленнєвої діяльності: аудіюванню та говорінню. Наскільки велика роль мультимедійних технологій у вирішенні цих завдань свідчить той факт, що раніше (до появи мультимедійних технологій) ці завдання навіть не ставились, тому що в методиці були відсутні необхідні засоби для практичного вирішення [6, с. 33].

Необхідність широкого впровадження мультимедійних технологій у процес вивчення німецької мови зумовлена тим, що їх використання розкриває великі можливості для реалізації одного з важливих дидактичних принципів – наочності [8].

Систематичне використання комп'ютера на уроці призводить до підвищення якісного рівня використання наочності; підвищення продуктивності заняття; установлення міжпредметних зв'язків; з'являється можливість організації проєктної діяльності учнів зі створення навчальних програм під керівництвом викладачів; учитель, що створює презентацію, змушений звертати увагу на логіку подання навчального матеріалу, що позитивно позначається на рівні знань учнів; змінюються на краще взаємини з учнями, «далекими» від німецької мови, особливо тими, котрі захоплюються комп'ютерною технікою; змінюється ставлення до комп'ютера (учні починають сприймати його універсальним інструментом для роботи в будь-якій галузі людської діяльності).

Учні можуть створювати проєкти з обраної теми, web-сторінки, писати тези наукових робіт у вигляді презентації, оформляти реферати. Зрозуміло, що заняття з використанням мультимедійних технологій потребують великої підготовки. Учитель повинен уміти користуватися різноманітними програмами: графічними, flash-анімаціями, web-редакторами, програмами для створення презентацій, програмами для роботи зі звуком та відео. Усе залежить від того, у якому вигляді ви вирішили подати інформацію. Це може бути відео, презентація, web-сторінка з різноманітними роликами. Загалом, вибір дуже великий. Для унаочнення навчального матеріалу можна використовувати ресурси Інтернету.

Мультимедійний урок дає можливість комбінувати в одному занятті неймовірно кількість цікавих завдань, залучаючи все більшу кількість тих, хто навчається. Нам самим має бути цікаво те, як ми проводимо заняття. Результати проведення такого типу уроків показують, що:

1) застосування комп'ютерної технології сприяє більш активному та свідомому засвоєнню учнями знань із німецької мови;

2) комп'ютерні програми створюють позитивне ставлення учнів до навчального матеріалу;

3) упровадження комп'ютерних технологій у навчально-виховний процес дає змогу посилити внутрішню мотивацію до навчальної діяльності, внаслідок чого подвоюється час довірливої уваги;

4) у процесі сумісної комп'ютерно-ігрової діяльності виникає «кооперуючий ефект» (учні у грі проти комп'ютера несвідомо допомагають один одному);

5) навчальні й контролюючі програми, програми-тести стимулюють інтерес до навчальної діяльності, сприяють формуванню логічного, творчого мислення, розвитку здібностей учнів.

Сама природа мовленнєвого процесу потребує того, щоб під час вивчення німецької мови усне мовлення було в центрі навчальної роботи, особливо на початковому етапі навчання. Тому під час вивчення усного мовлення слухова наочність (порівняно з іншими її видами) грає вирішальну роль. Основне завдання слухової наочності – забезпечити формування і закріплення в пам'яті учнів еталонних мовних зразків і сприяти виробленню навичок їх використання в мовленні. Виникає питання: через які обставини використання інформаційних технологій може істотно раціоналізувати навчальний процес вивчення німецької мови? Щоб дати відповідь на це питання, потрібно пояснити сутність переваг, якими наділяється навчальний процес, якщо він характеризується широким і кваліфікаційним використанням мультимедійних технологій у межах певної системи вивчення німецької мови. Основними перевагами є такі:

1) *створення штучного іншомовного середовища*. Іншомовне середовище – цілком складне поняття, що втілює у своїй структурі лінгвістичні, психологічні й соціальні компоненти. Коли йдеться про штучне німецькомовне середовище, то до вищезгаданих складників додають також методичні фактори, за допомогою яких реалізується використання цілого діапазону допоміжних засобів. Успіх створення іншомовного середовища за допомогою інформаційних технологій полягає в тому, що аудіоматеріали, відеозаписи

чи певні комп'ютерні програми яскраво і наочно демонструють основний компонент іншомовного середовища, тобто німецьку мову, яка зараз відтворюється [4, с. 67];

2) *актуалізація внутрішньої наочності*. Уявлення й образи, що виникають у результаті сприйняття, наприклад, аудіо- чи відеоматеріалів, стають повноцінними лише тоді, коли вони переходять у внутрішні образи. Інтенсивне застосування мультимедійних технологій у вивченні німецької мови веде до вироблення «внутрішніх» уявлень, які за своїм змістом і складають сутність внутрішньої наочності. За такого підходу до організації навчального процесу формується уявлення співучасті в подіях, які згадуються в мовленнєвих ситуаціях;

3) *розширення діапазону аудіювання*. Добре відомо, що в процесі навчання учні настільки звикають до голосу свого вчителя, до його манери говорити, темпу, що навіть відмінники, почувши мову інших вчителів, часто повністю губляться, тому що за такої практики вивчення мови в учнів виробляються певні психічні установки для сприйняття мови у «вузькому діапазоні». Якщо ж обставини змінюються, то іншомовна діяльність «паралізується».

Для того, щоб досягти «широкого діапазону» аудіювання, існує єдиний шлях: тренувати учнів у виконанні вправ на основі аудіо- та відеоматеріалів різних типів. Учнім потрібно пропонувати мовлення, представлене чоловічими, жіночими, дитячими голосами, мовлення з різними віковими характеристиками виконавців. Тільки виконання численних вправ різноманітних варіантів для навчання аудіюванню підводить до оволодіння «широким діапазоном» сприйняття і розуміння німецької мови;

4) *продовження часу перебування в іншомовному середовищі*. Існує багато сприятливих і несприятливих факторів, які істотно впливають на формування основ володіння як рідною, так й іноземною мовою. Одним із найбільш значущих факторів тут є час, що витрачається індивідумом на перебування в мовному середовищі.

Продовження часу, відведеного на перебування учня в штучно створеному мікросередовищі, досягається за допомогою інформаційних технологій різними шляхами: реалізацією спеціальних комп'ютерних завдань, переглядом відеофільмів, озвучених іноземною мовою, прослуховуванням спеціально підготовлених записів і т.д. [4, с. 77];

5) *посилення індивідуального навчання*. На сучасному занятті з німецької мови, де інтенсивно використовуються мультимедійні техно-

логії, викладач дуже часто демонструє зразки іншомовного мовлення. Але суть нового підходу проявляється не лише в підвищенні якості індивідуального сприйняття. Тут є важливим і кількісний показник. За умов інтенсивного використання інформаційних технологій, учні сприймають більшу кількість джерел інформації німецькою мовою. Отже, у таких умовах якість і кількість мовної діяльності кожного учня значно підвищується. Тільки завдяки спеціалізованим технічним навчальним комплексам можна створити умови, за яких учні мають активну мовну практику протягом усього заняття. При цьому збільшуються можливості індивідуального навчання за допомогою мультимедійних технологій. Ті учні, у яких ще не достатньо розвинені мовленнєві уміння і навички, одержують посилені «دوزи» вправ, спрямовані на формування тих психічних якостей, необхідних для досягнення певного рівня володіння німецькою мовою [1, с. 73];

б) *інтенсифікація навчального процесу*, що (за умов використання інформаційних засобів) може відбуватися на двох рівнях.

Перший рівень – це «зовнішня інтенсифікація», завдяки якій навчальний процес інтенсифікується внаслідок широкого впровадження аудіо- та відеоматеріалів, що й сприяє більш щільному вживанню автентичного мовлення. Інтенсифікація тільки на «зовнішньому рівні» була б неповноцінною, якби вона не вступала у взаємодію з інтенсифікацією на «внутрішньому рівні» чи якби людина не використовувала тих

невичерпних внутрішніх психічних можливостей, які вона має. Завдяки кваліфікованому використанню мультимедійних засобів у спеціально розроблених вправах мовленнєві уміння та навички стають набагато міцнішими.

Крім того, в умовах інтенсивних тренувань (наприклад, із використанням оригінальних аудіозаписів) прискорюється вироблення установки на сприйняття німецької мови, що також є конкретним проявом мобілізації внутрішніх ресурсів учня на більш успішне її вивчення.

Висновки. Отже, починаючи роботу з інформаційними технологіями під час навчання німецькій мові, учитель повинен звертати увагу на фактори, з якими пов'язаний успіх у навчанні, зокрема технічну справність приладів, організаційну підготовку учнів до майбутньої роботи, врахування технічних і навчальних можливостей мультимедійних технологій (наприклад, аудіо- та відеозасобів, презентацій). До таких факторів належать також способи забезпечення надійного контролю, врахування закономірностей застосування мультимедійних засобів у навчально-виховному процесі вивчення німецької мови.

Використання інформаційних технологій у процесі вивчення німецької мови дозволяє стимулювати процес навчання, покращити сприйняття матеріалу, систематизувати набуті знання та мотивувати до подальшої роботи. Також застосування технічних засобів дає змогу створити атмосферу «автентичного» мовного середовища і розвивати «сприйняття» іноземної мови з її інтонацією, мовними структурами, кліше та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Глушкин В. Технические средства обучения в языковых высших учебных заведениях. Москва: «Просвещение», 1975. 97 с.
2. Денисова Ж. Мультимедийная презентация языкового материала как методический прием. Иностранные языки в школе. 2008. № 3. С. 20–27.
3. Карамышева Т. Изучение иностранных языков с помощью компьютера. Санкт-Петербург: Союз, 2001. 254 с.
4. Ляховицкий М. Методика преподавания иностранных языков. Учеб. пособие для филол. фак. вузов. Москва: Высш. школа, 1981. 159 с.
5. Соломахина И. Мультимедийные средства в обучении иностранному языку. Школьные технологи. 2004. № 5. С. 198–202.
6. Цветкова Л. Некоторые преимущества использования мультимедийных средств при обучении иностранному языку. Английский язык в школе. 2008. № 4. С. 28–34.
7. Шевцова О. Використання комп'ютерних технологій як засіб творчого та інтерактивного навчання: комп'ютер у класі. Англійська мова та література. 2008. № 4. С. 36–41.